

GRADOVI I REGIONI:
PAKT ZA ZAUSTAVLJANJE
SEKSUALNOG NASILJA
NAD DECOM

one in five
un sur cinq

Doprinos Kongresa
akciji Saveta Evrope
„JEDNO od PETORO“

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Gradovi i regioni: pakt za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom

Doprinos Kongresa
akciji Saveta Evrope
„JEDNO od PETORO“

usvojeno od strane Biroa Kongresa 14. septembra 2012. Godine

Grafička oprema: Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Saveta
Evrope
Izdanje: February 2013
Serbian

Sadržaj

Predstavljanje Pakta	6
O čemu je zapravo reč?	6
Zašto uključiti lokalne i regionalne vlasti?	6
Šta predlaže Kongres?	7
Šta Kongres Saveta Evrope želi da lokalne i regionalne vlasti čine?	8
Šta je to Pakt Kongresa između gradova i regiona za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom?	8
Šta uključuje pristupanje Paktu?	9
Ko su glavni partneri?	9
Šta su „četiri stuba“?	10
„Četiri stuba“: prevencija	10
„Četiri stuba“: zaštita	15
„Četiri stuba“: krivično gonjenje	17
„Četiri stuba“: učešće	18
Kakve konkretne mere mogu da se preduzmu na regionalnom nivou?	18
Kako će Pakt funkcionisati u praksi?	19
Onlajn platforma za registraciju Pakta	19
Kontrolna lista aktivnosti lokalnih i regionalnih vlasti	20
Prevencija	20
Zaštita	21
Dokumenti i referentni sajtovi	22

Predstavljanje Pakta

O čemu je zapravo reč?

Dostupni podaci ukazuju na to da je [približno jedno od petoro dece](#) u Evropi žrtva nekog oblika seksualnog nasilja, kao jednog od najtežih oblika nasilja nad decom. Seksualno nasilje može imati različite oblike, uključujući incest, pornografiju, prostituciju, trgovinu ljudima, korumpiranje dece, namamljivanje dece preko interneta, seksualno iskorišćavanje i seksualno zlostavljanje. Sve to može da izazove i izaziva ozbiljna oštećenja duševnog i fizičkog zdravlje dece. Posledice seksualnog zlostavljanja prate decu tokom daljeg života kad odrastu i same žrtve često opisuju takav život kao život proživljen u skrivenoj tuzi i bolu.

Godine 2010. Savet Evrope je pokrenuo akciju rešavanja problema seksualnog nasilja nad decom. Ta akcija, pod nazivom „JEDNO od PETORO“, odražava obim problema, te ima za cilj da se postigne dalje potpisivanje, ratifikacija i sprovođenje Konvencije Saveta Evrope o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja ([Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse](#)) (u daljem tekstu: Lanzarotska Konvencija), kao i da se deci, njihovim porodicama/starateljima i društvu u celini, pruže znanja i instrumenti za sprečavanje i zaštitu dece od seksualnog nasilja i zlostavljanja, čime se podiže svest o stepenu tog nasilja i zlostavljanja

Zašto uključiti lokalne i regionalne vlasti?

Lokalne i regionalne vlasti imaju obavezu da štite i promovišu bezbednost i dobrobit dece i mladih koji žive na njihovoj teritoriji, saradjujući sa partnerima kao što su treći sektor, javne organizacije i privatni sektor. One bi trebalo da usvoje pristup zasnovan „na četiri stuba“: prevenciji, zaštiti, krivičnom gonjenju i učešću. Izazov za gradove i regione Evrope u bavljenju

slučajevima seksualnog nasilja i zlostavljanja nad decom jeste podizanje svesti o ovom problemu, razvijanje i primena akcionih planova i strategije za primenu „četiri stuba“ u zajednici, kao i ulaganja u bolje službe. Sve službe i aktivnosti moraju da poštuju prava deteta, stavljaju najbolji interes deteta na prvo mesto i omogućće deci da se i njihov glas čuje, kako bi se na lokalnom nivou obezbedilo ono što je deci i porodicama potrebno da se zaustavi seksualno nasilje i seksualno zlostavljanje, kao i da se počinioци privedu pravdi.

Šta predlaže Kongres?

Da bi obuhvatio lokalnu i regionalnu dimenziju akcije „JEDNO od PETORO“, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Saveta Evrope usvojio je Strateški akcioni plan sa sledećim konkretnim ciljevima:

1. podići svest članova Kongresa, lokalnih i regionalnih vlasti, udruženja lokalnih i regionalnih vlasti i drugih partnera o ciljevima akcije;
2. podsticati primenu pravnih standarda i instrumenata Saveta Evrope (Lanzarotska Konvencija i Smernice za pravdu naklonjenu deci) u uspostavljanju struktura i mehanizama za zaštitu dece od svih oblika nasilja;
3. podsticati lokalne i regionalne vlasti da pokreću akcije, razvijaju instrumente za podizanje svesti kako bi se sprečilo seksualno nasilje nad decom i, naročito, da distribuiraju i usvajaju materijale o podizanju svesti o ovoj akciji (Pravilo donjeg rublja) kako bi se roditeljima i starateljima pomoglo da razgovaraju sa decom o seksualnom nasilju na način prilagođen detetu;
4. promovisati pristup zasnovan na višestrukim nosiocima interesa i podsticati lokalne i regionalne vlasti da razvijaju koordinirane multidisciplinarne strukture, procese i mehanizme za borbu protiv seksualnog nasilja nad decom;
5. razvijati kulturu stvaranja gradova i regiona koji su naklonjeniji deci i omoguććiti deci i mladima da sadržajno

učestvuju u razvoju bezbednih zajednica bez seksualnog nasilja.

Šta Kongres Saveta Evrope želi da lokalne i regionalne vlasti čine?

Delovanje na lokalnom nivou je po svemu sudeći ograničeno – istraživanje iz 2010. godine sprovedeno u Velikoj Britaniji pokazuje da manje od četvrtine lokalnih vlasti u toj državi članici ima strategiju za zaštitu dece od seksualnog iskorišćavanja.¹ Međutim, dostupna istraživanja i dokazi ukazuju na to da se seksualno iskorišćavanje dece **dešava**, ne samo u Velikoj Britaniji već i u svakoj oblasti od svake od 47 država članica Saveta Evrope, iako metode prikupljanja podataka nisu uvek dovoljno razvijene da podrže taj argument.

Cilj Kongresa je, dakle, da promoviše akciju „JEDNO od PETORO“ i da podigne svest o Lanzarotskoj Konvenciji među lokalnim i regionalnim vlastima kako bi se postiglo uspostavljanje lokalnih i regionalnih službi prilagođenih deci radi zaštite dece i sprečavanja seksualnog nasilja u zajednici.

Kongres Saveta Evrope tako poziva sve gradove i regione da se angažuju u akciji „JEDNO od PETORO“ potpisivanjem Pakta Kongresa između gradova i regiona za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom.

Šta je to Pakt Kongresa između gradova i regiona za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom?

Delovanje je poželjno, i čak potrebno, u sva četiri gorenavedena domena. Kongres je sastavio spisak mogućih oblika delovanja, počev od onih koji zahtevaju vrlo malo ili nimalo javnih izdataka pa do onih koji će iziskivati značajna

¹ Šta se radi da se deca i mladi zaštite od seksualnog iskorišćavanja? Jago et al, oktobar 2011.

ulaganja usled potrebe da se definišu konkretne strategije i uspostave namenske strukture. Bez obzira na eventualne troškove, mere za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom i zlostavljanja dece uvek će biti isplative, jer su to ulaganja u zdravu zajednicu zasnovanu na poštovanju ljudskih prava.

Iako je krajnji cilj Kongresa da što više lokalnih i regionalnih saveta i skupština razvije koordinirane multidisciplinane strukture, procese i mehanizme za borbu protiv seksualnog nasilja i zlostavljanja nad decom, postepeni doprinos akciji „JEDNO od PETORO“ prvi mogu dati gradovi i regioni, u početku na mnogo skromnijem nivou, npr. podizanjem svesti o akciji putem linka na početnim stranicama njihovih veb-sajtova.

Kongres poziva lokalne i regionalne vlasti iz svih 47 država članica da pristupe Paktu i počnu da primenjuju bar jednu od aktivnosti sa našeg kontrolnog spiska i da ostvaruju napredak u borbi protiv seksualnog nasilja i zlostavljanja nad decom usvajajući kao svoj krajnji cilj uspostavljanje koordiniranih multidisciplinarnih struktura, procesa i mehanizama.

Šta uključuje pristupanje Paktu?

Gradovi i regioni učesnici posvetiće se podizanju svesti i stvaranju struktura neophodnih za rešavanje problema seksualnog nasilja i zlostavljanja nad decom, kao cilju Kongresa, primenom što većeg broja mera navedenih u ovoj brošuri, ili, štaviše, svih drugih mera koje će Kongresu pomoći da postigne svoj cilj.

Ko su glavni partneri?

Savet Evrope je uspostavio mrežu ključnih punktova imenovanih od strana vlada u 47 država članica koji mogu savetovati lokalne vlasti i pomagati im da udruže snage sa mnogobrojnim nevladinim organizacijama i grupama civilnog društva koje već aktivno sarađuju u ovoj akciji. Nacionalni timovi akcije ([National campaign teams](#)) uspostavljeni su u nekoliko

država članica; oni koordiniraju i obavljaju poslove u sklopu akcije i mogu pružiti smernice regionalnim i opštinskim nivoima. Opštine i regioni takođe mogu da sarađuju sa relevantnim nacionalnim ministarstvima.

Parlamentarna skupština Saveta Evrope uspostavila je Mrežu parlamentaraca za kontakt ([Network of Contact Parliamentarians](#)) za koordiniranje nacionalnog, evropskog i međunarodnog parlamentarnog delovanja u cilju borbe protiv seksualnog nasilja nad decom. Mreža, koja trenutno ima 49 članova, omogućava razmenu najbolje prakse vezane za zakonodavne i političke mere koje se primenjuju u svakoj državi članici.

Šta su „četiri stuba“?

Krajnji cilj lokalnih i regionalnih vlasti mora biti da spreči iskorišćavanje dece. One zato moraju da odluče kako je najbolje upravljati agencijama u javnom sektoru kako bi se osiguralo da deca i mladi budu zaštićeni i da im se pruža podrška, dok se istovremeno aktivno sprovodi krivično gonjenje počinitelaca. Lokalne i regionalne vlasti treba da usvoje pristup zasnovan na „četiri stuba“, prevenciji, zaštiti, krivičnom gonjenju i učešću, kako bi sprečile zloupotrebu, zaštitile žrtve i krivično gonile počiniocima, istovremeno obezbeđujući puno učešće dece u celom postupku.

U ovom odeljku pronaći ćete informacije o vrsti aktivnosti koje treba preduzeti i zašto je to neophodno.

„Četiri stuba“: prevencija

Postoji niz preventivnih aktivnosti koje se mogu preduzeti na lokalnom i regionalnom nivou kako bi se sprečila seksualna eksploatacija i zlostavljanje dece.

Podizanje svesti

Lokalne i regionalne vlasti treba da uspostave programe i politike prevencije seksualnog zlostavljanja i nasilja nad decom u cilju podizanja svesti dece, ljudi koji rade sa decom, roditelja, porodica, staratelja, kao i šire javnosti. Podizanje svesti može da doprinese ostvarivanju društvenih promena kako bi se podržale mere prevencije.

Programi i strategije prevencije trebalo bi da obezbede da svi nosioci interesa dobiju adekvatnu i kvalitetnu stručnu obuku kako bi se obezbedilo delotvorno i bezbedno pružanje usluga. Nosioci interesa obuhvataju sva lica koja imaju redovne kontakte sa decom, npr. socijalni radnici, zdravstveni radnici, nastavnici (na svim nivoima, od predškolskog do srednje škole), policija, zaposleni u kulturnim, rekreativnim i sportskim centrima, crkve, omladinski centri, organi sprovođenja zakona, itd. Pošto rana identifikacija dece izložene riziku treba da bude deo svake strategije, potrebno je sticati adekvatno znanje o seksualnom iskorišćavanju i seksualnom zlostavljanju dece i podizati svest o tome kako uočiti znake koji mogu da ukazuju na seksualno nasilje, kao što su promene u ponašanju.

Predlozi za aktivnosti

- Postaviti link do veb-sajta akcije Saveta Evrope „JEDNO od PETORO“ na početnim stranicama veb-sajtova grada i regiona
- Organizovati informativne sastanke u školama i omladinskim centrima za decu i osoblje
- Deliti brošure sa podacima i letke koji sadrže informacije i smernice
- Obezbediti obuku za lokalne i regionalne stručnjake
- Organizovati rasprave i seminare za stručnjake i javnost
- Iskoristiti Evropsku nedelju lokalne demokratije da bi se istakao problem
- Sarađivati sa nevladinim organizacijama, medijima i privatnim sektorom

Roditelji, porodice i staratelji treba da nauče i kako da prepoznaju znake koji ukazuju na seksualno iskorišćavanje i

zlostavljanje, u kom pravcu da deluju, te kako seksualno iskorišćavanje i zlostavljanje utiče na decu i porodice.

Takođe treba obezbediti obuku u preventivnim merama, kao što je praćenje prostora na internetu, a deci treba pomoći da se zaštite, npr. prepoznajući štetne sadržaje na internetu ili neprimerene kontakte sa nepoznatima koji od njih mogu tražiti da otkriju lične podatke da bi se s njima sprijateljili. (priprema žrtve). Ta obuka treba da bude proširena na roditelje, koje treba podučiti tome kako da prate i kontrolišu pristup internetu, kao i na decu, koja treba da saznaju o rizicima i opasnostima na internetu. Alatke za bezbednost na internetu za decu, roditelje, nastavnike i porodice mogu biti osmišljene u saradnji sa nevladinim organizacijama i drugim organizacijama, ili se mogu koristiti postojeći instrumenti za podizanje svesti.

Mere podizanja svesti treba da budu usmerene na širu javnost, koja treba da dobije informacije o ovoj pojavi i o preventivnim merama koje mogu biti preduzete. Link od početne stranice veb-sajta grada/regiona do veb-sajta akcije „JEDNO od

Predlozi za aktivnosti

- Postarati se da brojevi nacionalnih i evropskih SOS linija za decu budu lako dostupni
- Kreirati link za koji je dovoljan samo jedan klik na početnoj stranici veb-sajtova grada ili regiona za brzo dobijanje pomoći ili saveta
- Kreirati male memorijske kartice, lake za nošenje, koje sadrže korisne brojeve i adrese i distribuirati ih svoj školskoj deci
- Izraditi magnetne za frižider koji sadrže korisne brojeve i adrese za svako domaćinstvo
- U prostorima koje posećuju deca izložiti plakate sa informacijama o tome gde se mogu dobiti pomoć i saveti
- Učiniti edukativne materijale prilagođene deci dostupnim u školama i omladinskim klubovima
- Deliti brošure sa podacima ili letke o bezbednom ponašanju na internetu
- Olakšati prijavljivanje nelegalnih aktivnosti na internetu

PETORO“ Saveta Evrope jedan je od načina da se to postigne. Dežurni telefoni i SOS telefoni na nacionalnom i evropskom nivou mogu se promovisati na lokalnom nivou.

Edukativni materijali i materijali za podizanje svesti

Savet Evrope je izradio materijale za povećanje razumevanja problema seksualnog nasilja i zlostavljanja dece i za promovisanje poruka akcije. Materijali su namenjeni za upotrebu od strane donosilaca odluka, grupa za zastupanje interesa dece i stručnjaka koji rade za decu i sa decom. Specifični materijali za podizanje svesti, prevedeni na 36 evropskih jezika, izrađeni su kako bi se roditeljima i deci obezbedile kompetencije za sprečavanje i prijavljivanje seksualnog nasilja (www.underwearrule.org). Lokalne i regionalne vlasti trebalo bi da štampaju i naširoko distribuiraju materijale vezane za akciju „JEDNO od PETORO“ u školama, jaslicama i drugim ustanovama namenjenim deci (omladinski klubovi, omladinska udruženja kao što su vodiči, izviđači, itd.) (Kontakt: 1in5@coe.int).

Edukacija dece

Učenjem o seksualnom zlostavljanju i nasilju, koje uključuje i različite vrste nasilja i rizičnih situacija, deca razvijaju znanja i veštine koje im pomazu da prave bezbedne i zdrave izbore zasnovane na informacijama čiji je cilj izbegavanje rizika od seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja, te su tako u stanju da razvijaju zdrave i pozitivne odnose.

Efikasni edukativni materijali, prilagođeni uzrastu i specifičnim potrebama i osetljivosti deteta, koji uključuju kulturno osetljive informacije, i koji su napisani na detetu bliskom jeziku, trebalo bi da se koriste kako u osnovnim tako i u srednjim školama, sa ciljem da deca prime poruku o tome šta je seksualno nasilje i kako da ga prepoznaju, čime se pomaže prevenciji kroz podsticanje bezbednih postupaka. Treba uključiti informacije o novim komunikacionim tehnologijama i rizicima vezanim za ponašanje na internetu i o tome kako prijavljivati nelegalne sadržaje na internetu.

Svaka edukativna i informativna akcija treba da sadrži putokaze koji vode do izvora saveta i pomoći, npr. specijalizovane telefonske linije ili SOS telefone, a posebno, nacionalne i evropske brojeve, koji rade i van redovnog radnog vremena, kako bi deca znala kome da se obrate. Male memorijske kartice, lake za nošenje, privesci za ključeve ili navlake za mobilne telefone na kojima su korisni brojevi i adrese mogu se distribuirati svoj školskoj deci kako bi im bili pri ruci u školskim torbama. Lokalne i regionalne vlasti mogu da izrade magnete za frižider sa tim informacijama kako bi svako dete u svakom domaćinstvu imalo lak pristup tim informacijama. Lokalne i regionalne vlasti treba da se postaraju da informacije i pomoć budu lako dostupni – lako se može postaviti jasno uočljiv link za koji je dovoljan samo jedan klik na veb-sajtu grada/regiona i koji decu dovodi do pomoći i saveta. Informacije o tome gde otići i kome se obratiti treba da budu prikazane u svim prostorima koje posećuju deca: u školama, grupama za igru, omladinskim centrima, domovima zdravlja, javnim bibliotekama, službama za pomoć u slučaju nesreća i vanrednih situacija, klinikama za seksualno zdravlje, na veb-sajtovima lokalnih vlasti, u crkvama, itd.

Partneri u aktivnostima prevencije

Lanzarotskom Konvencijom vlasti se podstiču da uspostavljaju nezavisne institucije za promociju i zaštitu prava deteta. U njoj se takođe predlaže imenovanje lica ili organa za podizanje svesti javnosti o seksualnom iskorišćavanju i zlostavljanju dece, kao i ombudsmana za decu, dečjeg advokata ili komesara za prava deteta. Takve funkcije mogu se ustanoviti na lokalnom i/ili regionalnom nivou.

Mnoge organizacije i udruženja - na nacionalnom, međunarodnom, evropskom, regionalnom i lokalnom nivou – veoma su aktivne u borbi protiv seksualnog nasilja i zlostavljanja nad decom. Mnoge od tih organizacija i udruženja izradili su dokumente i materijale o podizanju svesti i dokumente sa informacijama koji se mogu naširoko distribuirati. Nacionalne asocijacije lokalnih i regionalnih vlasti, kao i same te

Predlozi za aktivnosti

- Imenovati osobu ili telo na lokalnom / regionalnom nivou za podizanje svesti o seksualnom nasilju i zlostavljanju dece
- Raditi sa civilnim društvom na prikupljanju informacija o konkretnim lokalnim situacijama kako bi se sadržinski uticalo na politike i aktivnosti
- Sarađivati sa medijima
- Sarađivati sa nosiocima interesa van gradskih granica

vlasti, trebalo bi da sarađuju sa ovim organizacijama kako bi obezbedili da ti materijali budu u širokoj upotrebi.

Seksualno iskorišćavanje i zlostavljanje dece poznato je kao skriveni kriminal jer je deci žrtvama obično veoma teško da to obelodane. Uz nedostatak standardizovanih i uporedivih metoda prikupljanja podataka, to znači da je teško dobiti jasnu sliku o obimu problema. Važno je da lokalne i/ili regionalne vlasti uspostave mehanizme za prikupljanje podataka kako bi posmatrale i ocenjivale situaciju na svojoj teritoriji. Zahvaljujući prikupljenim podacima, vlasti

mogu da procene rizike, obim i prirodu seksualnog iskorišćavanja dece na svojoj teritoriji i da pruže odgovore na ovaj problem zasnovane na informacijama.

Organizacije civilnog društva mogu sarađivati sa lokalnim i regionalnim vlastima na projektima i programima koji za cilj imaju sprečavanje i zaštitu dece, kao što to može da čini i privatni sektor, naročito sektor informacione i komunikacione tehnologije i mediji. Saradnja na regionalnom nivou može biti delotvorna u pronalaženju počinitelaca koji prelaze gradske granice, npr. u slučajevima trgovine decom.

„Četiri stuba“: zaštita

Kao nivo upravljanja koji je najbliži žrtvama seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja, lokalne i regionalne vlasti u najboljem su položaju da uspostave strukture koje će uključiti sve aktere u lancu zaštite i obezbediti da deci bude pružena

najbolja moguća podrška i pomoć. One takođe imaju obavezu da služe ne samo potrebama dece, koja su žrtve, već i porodičnog sistema i zajednice kao celine. Lokalne i regionalne vlasti trebalo bi da promovišu pristup zasnovan na višestrukim nosiocima interesa i da razvijaju koordinirane multidisciplinarnе strukture, procese i mehanizme za borbu protiv seksualnog nasilja nad decom.

Multidisciplinarni centri

Gradovi i regioni bi trebalo da usvoje holistički, integrisani pristup, zasnovan na multiagencijskoj strategiji, i da uspostave specijalizovane organe sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima koji će da okupe sve lokalne službe uključene u zaštitu dece i poboljšanje njihovog blagostanja i dobrobiti. Lokalne strategije zaštite trebalo bi da se razvijaju tako da obuhvate specifične lokalne procedure i sisteme.

U većini evropskih zemalja, bavljenje problemom seksualnog zlostavljanja dece odgovornost je velikog broja različitih agencija, koje sve moraju da istražuju slučajeve.

Deca se podvrgavaju višestrukim razgovorima koji za posledicu imaju ponovnu viktimizaciju deteta, koja može biti isto toliko pogubna kao prvobitno zlostavljanje ili čak još pogubnija. Lanzarotska Konvencija promoviše uspostavljanje multiagencijskih, multidisciplinarnih centara sa službama objedinjenim na jednom mestu, gde svi stručnjaci uključeni u istraživanje slučajeva zlostavljanja dece – službe za socijalnu pomoć deci i zdravstvenu brigu o deci, policija, pravosudni organi, itd. – rade pod istim krovom kako bi se obezbedilo da deca žrtve seksualnog nasilja ne budu predmet daljeg

Predlozi za aktivnosti

- Ustanoviti multiagencijske, multidisciplinarnе kuće orijentisane na decu
- Uvesti obavezu izveštavanja na lokalnom/regionalnom nivou
- Objaviti nacionalne i evropske telefonske i internet SOS linije
- Izdati jasne smernice o izveštavanju svim stručnjacima koji rade s decom

zlostavljanja (koncept Kuća naklonjenih detetu). Važno je da postoje mesta gde deca mogu da se izraze u poverenju, slobodno i poverljivo i gde moraju da se osećaju bezbedno. Ti centri to omogućavaju: sa decom se može obaviti razgovor i može ih pregledati lekar za potrebe sudske medicine, te mogu biti sveobuhvatno procenjena i dobiti sve relevantne terapijske usluge odgovarajućih stručnjaka izbegnuvši ponovljene razgovore i ponovnu viktimizaciju.

Više dece bi moglo biti zaštićeno ukoliko bi postojala obaveza prijavljivanja sumnji, pri čemu se tom obavezom ne bi povređivala postojeća pravila poverljivosti ili detetovo poverenje. Trebalo bi izdati jasne smernice svim stručnjacima koji rade s decom o tome kako da probleme koji kod njih izazivaju zabrinutost proslede odgovarajućoj agenciji, a lokalne i regionalne vlasti tada moraju da obave istrage kako bi se utvrdilo da li postoji opravdan razlog da se sumnja na zlostavljanje. Nosioци interesa bi takođe trebalo da budu svesni zaštite i prava dece, kao i značaja stavljanja najboljeg interesa deteta na prvo mesto.

Tamo gde telefonske ili internet SOS linije ne postoje na nacionalnom nivou, one bi trebalo da budu uspostavljene kako bi se deci obezbedio lak pristup i anonimno dobijanje saveta.

Partneri u aktivnostima zaštite

Važne partnere predstavljaju nevladine organizacije i druge organizacije civilnog društva, posebno one koje se bave pružanjem pomoći žrtvama.

„Četiri stuba“: krivično gonjenje

Lanzarotska Konvencija inkriminiše niz akata i, mada će procedure za istragu i krivično gonjenje počinitelaca uglavnom biti definisane u nacionalnom krivičnom zakonodavstvu, lokalne i regionalne vlasti igraju određenu ulogu u toj oblasti. U svim aktivnostima u ovoj fazi, uključujući i aktivnosti tokom istraga i sudskih postupaka, najbolji interes, prava i ranjivost deteta moraju biti od prvenstvenog značaja.

Pomoć žrtvama

Vlasti bi trebalo da obezbede, između ostalog i saradnjom sa nevladinim organizacijama, da se preduzimaju određene mere, kao što je obezbeđivanje besplatne pomoći tokom sudskog postupka, savetovanja za roditelje i braću i sestre, kao i terapijske pomoći.

Bavljenje počiniocima

Lokalne i regionalne vlasti mogu obezbediti odgovarajuće službe podrške, posebno u cilju izbegavanja ponovljenog činenja krivičnih dela. Takođe mogu da obezbede da počinioci dobiju informacije o svojim pravima i uslugama koje su im dostupne.

„Četiri stuba“: učešće

Savet Evrope smatra da je pravo da se bude saslušan i ozbiljno shvaćen od fundamentalnog značaja za ljudsko dostojanstvo i zdrav razvoj svakog deteta i mlade osobe. Neophodno je saslušati decu i mlade i posvetiti dužnu pažnju njihovim stavovima u skladu s njihovim uzrastom radi delotvornog ostvarivanja njihovog prava na to da njihovi najbolji interesi budu od prvenstvenog značaja u svim pitanjima koja ih se tiču i da budu zaštićena od nasilja, zlostavljanje, zanemarivanja i lošeg postupanja². Sve aktivnosti lokalnih i regionalnih vlasti trebalo bi da se rukovode tim načelom.

Kakve konkretne mere mogu da se preduzmu na regionalnom nivou?

Iako će mnoge mere zastupljene u Lanzarotskoj Konvenciji morati da budu prenete u krivične i građanske zakone, koji su obično odgovornost države, neka ključna pitanja u oblasti zaštite dece mogu potpasti pod nadležnosti regiona, kao što su regulisanje i organizacija socijalne pomoći, socijalne i

² Preporuka CM/Rec(2012)2 Komiteta ministara državama članicama o učešću dece i mladih ispod 18 godina.

zdravstvene usluge i usvajanje posebnih mera i struktura za sprečavanje i zaštitu dece od seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja. Regionalne vlasti i parlamenti trebalo bi da ispituju koje mere, kako zakonodavne tako i administrativne, mogu da preuzmu u cilju sprovođenja odredaba na nivou Lanzarotske Konvencije .

Kako će Pakt funkcionisati u praksi?

Predstavnici gradova i regiona koji su zainteresovani za sprovođenje Pakta biće pozvani da se registruju preko interneta na „Platformi Pakta“ Kongresa, na veb- sajtu (www.coe.int/congress-pact). Tu će moći da pruže informacije o postojećim aktivnostima, strukturama i merama. Mogu se vratiti na platformu svaki put kada se realizuju nove aktivnosti. Te informacije će se koristiti za procenu kako se akcija „JEDNO od PET“ odvija na lokalnom i regionalnom nivou.

Onlajn platforma za registraciju Pakta

Lokalni i regionalni predstavnici mogu se registrovati na Pakt platformi Kongresa na sajtu (www.coe.int/congress-pact). Gradovi i regije koje žele da implementiraju Pakt, ili oni koji su već pokrenuli ovu inicijativu, takodje su pozvani da se registruju.

Na ovoj platformi, svako će imati mogućnost da podeli informacije o novim inicijativama i strukturama, kao i postojećim merama, te da se vrati na Platformu sa svakom novom aktivnošću. Te informacije će omogućiti da se prati i izmeri napredak, na lokalnom i regionalnom nivou, kampanje „JEDNO od PET“.

Kontrolna lista aktivnosti lokalnih i regionalnih vlasti

Prevenција

- Postaviti link do veb-sajta akcije Saveta Evrope „JEDNO od PETORO“ na početnim stranicama veb-sajtova grada i regiona
- Organizovati informativne sastanke u centrima za dnevni boravak, školama i omladinskim centrima za decu i osoblje
- Podeliti brošure sa podacima i letke koji sadrže informacije i smernice
- Obezbediti obuku za lokalne i regionalne stručnjake
- Organizovati diskusije i seminare za stručnjake i javnost
- Iskoristiti Evropsku nedelju lokalne demokratije da bi se istakao ovaj problem
- Sarađivati sa nevladinim organizacijama, medijima i privatnim sektorom
- Imenovati lice ili telo na lokalnom/regionalnom nivou za podizanje svesti o seksualnom nasilju i zlostavljanju dece
- Raditi sa civilnim društvom radi prikupljanja informacija o konkretnim lokalnim uslovima kako bi se sadržinski uticalo na politike i aktivnosti
- Sarađivati sa nosiocima interesa van gradskih granica
- Promovisati nacionalne i evropske SOS telefone za decu
- Napraviti link za koji je dovoljan samo jedan klik do početne stranice veb-sajta grada ili regiona radi brzog pristupa pomoći i savetima
- Kreirati male memorijske kartice, lake za nošenje, koje sadrže korisne brojeve i adrese i distribuirati ih svojoj školskoj deci
- Izraditi magnete za frižider sa važnim brojevima za svako domaćinstvo

- U prostorima koje posećuju deca izložiti plakate koji sadrže informacije o tome gde je moguće dobiti pomoć i savete
- Učiniti dostupnim edukativne materijale prilagođene deci u školama i omladinskim klubovima
- Podeliti brošure sa podacima ili letke o bezbednom ponašanju na internetu
- Olakšati prijavljivanje ilegalnih aktivnosti na internetu

Zaštita

- Ustanoviti multiagencijske, multidisciplinarne kuće naklonjene deci
- Uvesti obavezu prijavljivanja na lokalnom/regionalnom nivou
- Promovisati smernice o izveštavanju za stručnjake koji rade sa decom

Dokumenti i referentni sajтови

- [ONE in FIVE, the Council of Europe campaign to stop sexual violence against children](#) („JEDNO od PET“, kampanja Saveta Evrope za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom)
- [Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse](#) (Konvencija Saveta Evrope o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja)
- [Council of Europe Strategy for the Rights of the Child 2012-2015](#) (Strategija Saveta Evrope za prava deteta za period of 2012. do 2015. godine)
- [Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings](#) (Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudskim bićima)
- [Convention on Cybercrime](#) (Konvencija o visokotehnoškom kriminalu)
- [European Convention on the Exercise of Children's Rights](#) (Evropska konvencija o ostvarivanju dečjih prava)
- [Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child friendly justice](#) (Smernice Komiteta ministara Saveta Evrope o pravdi naklonjenoj deci)
- [Recommendation on the Participation of children and young people under the age of 18](#) (Preporuka o učešću dece i mladih ispod 18 godina starosti)
- [Discover children's rights!](#) (Otkrijte dečja prava!)
- [Raise your hand against smacking!](#) (Podigni ruku protiv batina!)
- [Wild Web Woods](#) (Divlja šuma veba)

Procenjuje se da jedno od petoro dece u Evropi postane žrtva nekog oblika seksualnog nasilja, kao što su incest, pornografija, prostitucija, trgovina ljudima, korupcija, traženje seksualnih usluga preko interneta, seksualno iskorišćavanje ili seksualno zlostavljanje. Imajući u vidu obim problema, Savet Evrope je 2010. godine pokrenuo akciju „JEDNO od PET“ u cilju podizanja svesti svih – dece, roditelja i onih koji dolaze u kontakt sa decom – i promovisanja ratifikacije i implementacije Konvencije Saveta Evrope o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja (Konvencija iz Lanzarotea) od strane 47 država članica Saveta Evrope.

Lokalne i regionalne vlasti imaju ključnu odgovornost, zajedno sa nacionalnim vladama, da štite i unapređuju ljudska prava građana, što podrazumeva očuvanje i unapređenje bezbednosti i dobrobiti dece i mladih koji žive na njihovim područjima. Usluge koje su potrebne da bi se pomoglo žrtvama seksualnog nasilja i zlostavljanja uglavnom se obezbeđuju na lokalnom nivou. To je takođe nivo na kome preventivne mere i mere podizanja svesti mogu biti najdelotvornije. Lokalne i regionalne vlasti su stoga na prvoj liniji borbe za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom i moraju da razvijaju i implementiraju planove i strategije delovanja i sprečavanja budućih slučajeva.

Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Saveta Evrope osmislio je ovaj Pakt gradova i regiona za zaustavljanje seksualnog nasilja nad decom, kako bi usmeravao vlasti u borbi protiv seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja. On pruža listu praktičnih inicijativa i mera koje treba sprovesti na lokalnom i regionalnom nivou, kako bi se razvile službe naklonjene deci i kako bi se zaštitila deca i doprinelo sprečavanju seksualnog nasilja unutar zajednice.

congress.oneinfive@coe.int – www.coe.int/congress-oneinfive

www.coe.int

Savet Evrope, politička organizacija osnovana 1949. godine, radi na podsticanju demokratije i ljudskih prava širom kontinenta. Takođe razvija zajedničke odgovore na društvene, kulturne i pravne izazove u svojih 47 država članica. Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Saveta Evrope predstavlja lokalne i regionalne vlasti i podstiče demokratiju na najširoj osnovi. On ima dva doma, Veće lokalnih vlasti i Veće regiona, a okuplja 318 punopravnih članova i 318 njihovih zamenika, koji predstavljaju više od 200.000 evropskih teritorijalnih zajednica.

The Congress

Le Congrès

